

Elektronisk auktion

Vägledning

Kort om elektronisk auktion

- ⊕ Elektronisk auktion utgör inget fullständigt upphandlingsförfarande utan kan användas som en avslutande fas i upphandlingar enligt de flesta förfaranden såväl över som under EU:s tröskelvärden. Elektronisk auktion kan också användas vid avrop med förnyad konkurrensutsättning från ett ramavtal.
- ⊕ En elektronisk auktion är inte tänkt att användas vid mer komplicerade upphandlingar eftersom det krävs att förfrågningsunderlaget kan uttryckas med en hög grad av exakthet.
- ⊕ En elektronisk auktion ska föregås av en fullständig utvärdering av anbuden i enlighet med de tilldelningskriterier som angivits i förfrågningsunderlaget.
- ⊕ Nya bud i auktionen kan omfatta endast vissa delar av anbuden och då enbart sådana som kan uttryckas i siffror eller procenttal och därmed bli föremål för en automatisk bedömning och rangordning.
- ⊕ En elektronisk auktion kan användas såväl vid upphandlingar när kontraktet ska tilldelas den leverantör som erbjuder det lägsta priset som det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet.
- ⊕ Resultatet av auktionen blir helt avgörande för vilken eller vilka anbudsgivare som tilldelas kontrakt.
- ⊕ Om den upphandlande myndigheten avser att avsluta en upphandling med en elektronisk auktion ska detta anges redan i annonsen.

Om vägledningen

Funktion och syfte

Vägledningen ska fungera som ett stöd för upphandlande myndigheter och leverantörer som vill genomföra respektive delta i en elektronisk auktion. Syftet med vägledningen är att beskriva processen och förutsättningarna för genomförandet av den elektroniska auktionen och därmed bidra till ökad klarhet, rättssäkerhet och förutsebarhet kring regelverkets tillämpning. Avsikten med vägledningen är inte att ge svar på oklara rättsfrågor.

Omfattning

Flera moment vid elektronisk auktion är likadana som vid andra förfaranden, exempelvis urval av sökanden, utvärdering av anbud, tilldelning av kontrakt, avbrytande av upphandling samt överprövning. Dessa delar utvecklas inte närmare i vägledningen. I processbeskrivningarna fokuseras därför på de moment och aktiviteter som är särskilt relevanta vid elektronisk auktion.

Vägledningen omfattar upphandlingar som regleras i såväl lagen om offentlig upphandling (LOU) som lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF). När det i vägledningen talas om upphandlande myndighet avses även upphandlande enhet om inget annat framgår av sammanhanget. Detta av redaktionella skäl.

Om informationen

Vägledningen är generellt utformad. Det är därför alltid nödvändigt att identifiera de unika förutsättningarna i den enskilda upphandlingen. Vägledningen ersätter inte att upphandlande myndigheter och leverantörer vid behov inhämtar kompetens för att genomföra respektive delta i upphandlingar på ett rättssäkert och effektivt sätt.

Fortsatt arbete

Elektronisk auktion är ett nytt upphandlingsmoment i Sverige och därmed finns i nuläget begränsade erfarenheter av upphandlingsformen. Denna första version av vägledningen bygger därför i stor utsträckning på information som inhämtats från myndigheter i andra europeiska länder med motsvarande roll som Kammarkollegiets upphandlingsstöd. Vägledningen kommer att uppdateras i takt med praktiska erfarenheter och utveckling av domstolspraxis på området. Upphandlingsstödet avser att inom ramen för vägledningen samverka och skapa erfarenhetsbyte med berörda aktörer.

Samråd

Vägledningen har tagits fram i samråd med myndigheter och organisationer som kommer att beröras av elektroniska auktioner.

Innehållsförteckning

1	Introduktion	4
1.1	Vad är en elektronisk auktion?	4
1.2	Varför införs elektronisk auktion?	4
2	Användningsområde	4
2.1	När är det lämpligt att elektronisk auktion används?	4
2.2	När får elektronisk auktion användas?	5
2.2.1	Tillämpningsområde	5
2.2.2	Krav på tillräcklig grad av exakthet	6
2.3	Grundläggande EU-rättsliga principer på upphandlingsområdet	6
3	Processen vid upphandling som avslutas med elektronisk auktion	7
3.1	Förberedelser	8
3.1.1	Marknadsundersökning	8
3.1.2	Utforma förfrågningsunderlag	8
3.1.3	Tänk igenom möjliga scenarier	10
3.1.4	Skapa tekniska förutsättningar	11
3.2	Genomförande	12
3.2.1	Annons	12
3.2.2	Urval av godtagbara anbud	12
3.2.3	Första utvärdering av anbud	12
3.2.4	Inbjudan till auktionen	13
3.2.5	Auktionen	14
3.2.6	Avslutande av auktion	15
3.2.7	Tilldelning av kontrakt	15
3.3	Uppföljning	16
4	System för elektroniska auktioner	16
4.1	Krav på ett system för elektroniska auktioner	16
4.2	Marknaden för system för elektroniska auktioner	17
5	Ytterligare information	18
5.1	Erfarenheter av elektroniska auktioner	18
5.2	Vägledningar och offentligt tryck m.m.	20
	Bilaga 1 Lagtext	21
	Bilaga 2 Processmodell över elektronisk auktion	27
	Bilaga 3 Exempel	28
	Enligt kvalitetsvärderingsmodellen	29
	Enligt poängvägningsmodellen	31

1 Introduktion

Enligt EU:s klassiska direktiv och försörjningsdirektivet får medlemsstaterna tillåta användning av elektroniska auktioner vid offentlig upphandling. Fr.o.m. den 15 juli 2010 är denna möjlighet införlivad i svensk lag.

1.1 Vad är en elektronisk auktion?

Med elektronisk auktion avses en upprepad process med hjälp av elektroniska medel för att presentera nya lägre priser eller nya värden för vissa delar av anbudet.

”Elektronisk” i elektronisk auktion har två betydelser:

- ⊗ De anbudsgivare som medverkar i auktionen kopplar upp sig mot en webbplats på Internet och kan, under fullständig sekretess gentemot andra deltagare, lämna nya och mer fördelaktiga anbud på de delar av det ursprungliga anbudet som ingår i auktionen.
- ⊗ Auktionen genomförs elektroniskt, dvs. med fullständig automatik, utan ingripanden från den upphandlande myndigheten. De nya buden utvärderas och rangordnas enligt en i förväg fastställd matematisk formel och anbudsgivaren får kontinuerligt information om sin plats i rangordningen. Auktionen avslutas med automatik enligt de regler som fastställts och ”programmerats” innan auktionen påbörjades. Resultatet av den elektroniska auktionen är helt avgörande för vilken eller vilka anbudsgivare som ska tilldelas kontrakt.

1.2 Varför införs elektronisk auktion?

Informations- och kommunikationstekniken har gjort det möjligt att med bibehållen upphandlingssekretess införliva auktioner i offentliga upphandlingar som ett moment av ytterligare konkurrens efter det att anbudsgivarna har lämnat sina anbud.

Enligt de frivilliga delarna av såväl EU:s klassiska direktiv som försörjningsdirektivet från 2004 får medlemsstaterna tillåta användning av elektroniska auktioner vid upphandling. En sådan möjlighet har också införts i flera medlemsländer med i huvudsak goda resultat.

Elektroniska auktioner används vid upphandling inom den privata sektorn och en lagreglering av möjligheten att använda elektroniska auktioner även i offentlig upphandling har efterfrågats av såväl företrädare för näringslivet som för offentlig sektor. Enstaka exempel finns också på användning av elektroniska auktioner i offentliga upphandlingar även utan lagreglering.

Tiden kunde därmed anses mogen att den 15 juli 2010 införliva elektroniska auktioner i svensk nationell lagstiftning.

2 Användningsområde

2.1 När är det lämpligt att elektronisk auktion används?

Elektronisk auktion är ett upphandlingsmoment som är tänkt att användas vid mindre komplicerade upphandlingar eftersom det kräver att förfrågningsunderlaget och tilldelningskriterierna kan fastställas med en hög grad av exakthet. Under sådana

förutsättningar kan en elektronisk auktion vara ett mycket effektivt verktyg som kan medföra stora kostnadsbesparingar. En elektronisk auktion kan också medföra fördelar för såväl köpare som säljare i form av minskade administrativa kostnader samt öppnare och mer transparenta upphandlingar. Alla leverantörer behandlas lika och det går att uppnå en tydlig spårbarhet av händelseförloppet under auktionen.

Några exempel på upphandlingsföremål som har upphandlats med hjälp av elektroniska auktioner i Sverige eller annan medlemsstat är datorer, servrar, bildskärmar, kopiatorer, kontorsmateriel, trycksaker, energi, värme, möbler, fordon, livsmedel, byggmateriel, förbrukningsmateriel inom sjukvården, tjänster för telefoni och nätrafik och biluthyrning. Sannolikt kommer elektroniska auktioner till största delen att handla om möjligheten för anbudsgivarna att presentera nya och lägre priser. Att elektroniska auktioner enbart skulle avse lägre priser är emellertid en missuppfattning. Auktionen kan även avse andra parametrar som t.ex. leveranstid, prestanda, elförbrukning, tillgänglighet, inställetid vid reparationer etc. Nya mer fördelaktiga bud kan därmed innebära såväl lägre som högre värden för dessa parametrar.

En farhåga som uttalats är att användningen av elektroniska auktioner skulle leda till att priset får för stor betydelse i förhållande till kvalitetskraven. Det faktum att själva auktionen inte kan omfatta bud som kräver mänskligt ingripande (subjektiva bedömningar) för att behandlas, är dock inte samma sak som att upphandlingen och förfrågningsunderlaget i sin helhet inte kan omfatta sådana delar. De delar som kräver en subjektiv bedömning utvärderas före den elektroniska auktionen och tas in i den matematiska formeln för den elektroniska auktionen som konstanter.

Även om man som upphandlande myndighet lyckas konstruera en matematisk formel som på ett korrekt och avsett sätt både hanterar värden som är föremål för ny budgivning och värden som utgör konstanter från det ursprungliga anbudet, kan det vara värt att hålla i minnet att elektronisk auktion inte är tänkt att användas vid komplicerade upphandlingar. Formeln kan då bli svår att förstå och kräva att deltagarna har tillgång till ett avancerat beräkningsstöd för att kunna lämna nya bud.

2.2 När får elektronisk auktion användas?

2.2.1 Tillämpningsområde

Elektronisk auktion kan användas inom LOU:s och LUF:s tillämpningsområde, dvs. vid upphandling av varor, tjänster samt byggtreprenader med kontraktsvärden både över och under tröskelvärdena.

Enligt LOU får elektronisk auktion användas vid öppet förfarande, selektivt förfarande, förenklat förfarande, urvalsförfarande, vid förnyad konkurrensutsättning inom ett ramavtal och vid ett sådant förhandlat förfarande som har sin grund i att de anbud som lämnats vid ett öppet eller selektivt förfarande är ogiltiga eller inte kan godtas. Enligt LUF får elektroniska auktioner användas vid öppet förfarande, selektivt förfarande, förenklat förfarande, urvalsförfarande och förhandlat förfarande med föregående annonsering.

Av LOU framgår att elektronisk auktion får användas vid förnyad konkurrensutsättning inom ett ramavtal. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i LUF, eftersom förnyad

konkurrensutsättning inte är reglerad i den lagen. Av förarbetena till lagen framgår dock att ingenting hindrar att förnyad konkurrensutsättning används även vid upphandlingar enligt LUF. Vidare framgår att det inte heller föreligger något hinder mot att använda elektronisk auktion när förnyad konkurrensutsättning används vid upphandling enligt LUF.

Användningen av elektroniska auktioner vid upphandling av själva ramavtalen regleras varken i LOU eller LUF. Enligt förarbetena till lagen torde elektronisk upphandling kunna användas även vid upphandling av ramavtal i de fall det är fråga om ett ramavtal med samtliga villkor fastställda. Det är dock tveksamt om möjligheten kan utnyttjas i praktiken. I de fall upphandlingen avser ett ramavtal där samtliga villkor inte är fastställda i ramavtalet, dvs. när en förnyad konkurrensutsättning ska ske, torde det enligt förarbetena till lagen inte vara möjligt att hålla en elektronisk auktion.

Elektroniska auktioner får användas vid upphandlingar oavsett tilldelningsgrund, dvs. både om kontraktet ska tilldelas den leverantör som lämnat det lägsta priset och det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet.

2.2.2 Krav på tillräcklig grad av exakthet

Ett grundläggande krav för att få använda elektronisk auktion är att förfrågningsunderlaget kan fastställas med tillräcklig grad av exakthet. Nya bud, som avser hela eller delar av anbudet, måste direkt kunna uttryckas i sådan form att de kan utvärderas och rangordnas med fullständig automatik under auktionen.

Sådana delar som innebär någon form av intellektuell prestation och som kräver en mänsklig bedömning för att värderas kan därmed inte bli föremål för nya bud under en elektronisk auktion.

2.3 Grundläggande EU-rättsliga principer på upphandlingsområdet

Vid tillämpning av elektronisk auktion ska, i likhet med övrig upphandling, de grundläggande EU-rättsliga principerna iakttas. Detta innebär att den upphandlande myndigheten ska behandla leverantörerna på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingen på ett öppet sätt. Vidare ska principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

3 Processen vid upphandling som avslutas med elektronisk auktion

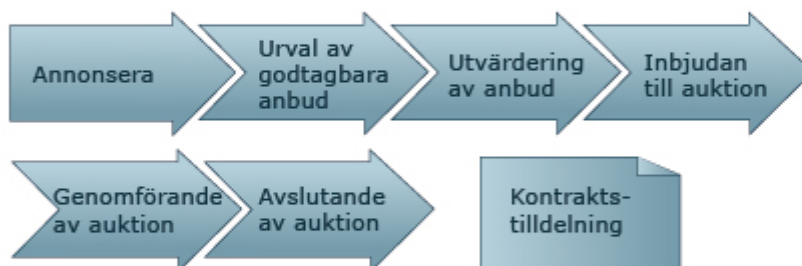
Elektronisk auktion utgör inget fullständigt upphandlingsförfarande utan kan användas som en avslutande fas i upphandlingar enligt de flesta förfaranden. Om elektronisk auktion ska avsluta en upphandling ska detta anges i annonsen. Förfrågningsunderlaget ska även innehålla uppgifter om vad auktionen ska avse och hur den ska genomföras. Den upphandlande myndigheten måste därmed på ett tidigt stadium av förberedelserna före upphandlingen ta ställning inte enbart till om en elektronisk auktion ska ingå i upphandlingen utan också till hur den ska genomföras.

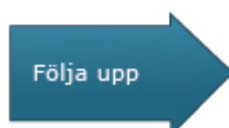
Förberedelser

Genomförande

Uppföljning

3.1 Förberedelser

För att en upphandling ska bli framgångsrik krävs alltid ett genomtänkt förberedande arbete tidigt i upphandlingsprocessen. Detta gäller i synnerhet vid användandet av elektroniska auktioner. Det är viktigt att inte underskatta omfattningen av dessa förberedelser.

Myndigheten måste redan under förberedelserna för upphandlingen ta ställning till om elektronisk auktion ska ingå.

3.1.1 Marknadsundersökning

Varje upphandling kräver att den upphandlade myndigheten har kunskap om den aktuella marknaden. Vid elektroniska auktioner är det absolut nödvändigt att köparen har gjort en noggrann marknadsundersökning och skaffat sig en mycket bra kunskap om marknaden.

Den marknad som är lämpad för elektroniska auktioner bör t.ex. kännetecknas av att:

- ⊗ det finns tillräckligt många leverantörer så att konkurrens kan uppstå och att leverantörerna både vill och kan delta i auktionen (enligt en brittisk studie krävs det minst 3-4 leverantörer för att bra konkurrens ska uppnås),
- ⊗ det finns tillräckligt höga marginaler för att ge utrymme för den ytterligare priskonkurrens som en elektronisk auktion innebär.

Gör också en noggrann undersökning för att säkerställa att det är möjligt och lämpligt att avsluta upphandlingen med en elektronisk auktion med hänsyn till det objekt som ska upphandlas.

Av avgörande betydelse för att en elektronisk auktion ska bli framgångsrik är att:

- ⊗ upphandlingsföremålet är standardiserat och enkelt att specificera och kravställa,
- ⊗ upphandlingsföremålet består av produkter eller tjänster i ett utförande som är helt jämförbart mellan olika leverantörer utan att det krävs någon manuell bedömning utanför den automatiska rangordningen,
- ⊗ upphandlingen avser stora volymer eller stort värde så att leverantörerna har utrymme att justera sina initiala anbud.

3.1.2 Utforma förfrågningsunderlag

Redan vid utformningen av förfrågningsunderlaget är det nödvändigt att skaffa sig en genomtänkt och detaljerad uppfattning om vad auktionen ska omfatta, hur den ska genomföras samt vilka olika situationer som kan tänkas uppstå under auktionen och hur de ska hanteras.

Av lagstiftningen framgår att förhållandevis detaljerad information om auktionen ska presenteras redan i förfrågningsunderlaget.

- ⊗ Ange vilka delar som ska ingå i auktionen. De måste kunna uttryckas i siffror eller procenttal.
- ⊗ Sätt upp eventuella gränser för värden och priser som kan presenteras under auktionen (dvs. max eller minimivärden).
- ⊗ Definiera och ange vilken information som automatiskt ska presenteras för anbudsgivarna under auktionen och när det kommer att ske (t.ex. avseende rangordning, priser, värden, antal deltagare).
- ⊗ Definiera och fastställ på vilka villkor anbudsgivarna kan lämna nya bud (t.ex. den minsta godtagbara skillnaden mellan lagt bud och det för tillfället bästa budet).
- ⊗ Informera om den elektroniska utrustning som ska användas och om hur man registrerar och ansluter sig till systemet för auktionen samt eventuella krav på PC, minsta bandbredd och browser etc.
- ⊗ Presentera övriga relevanta upplysningar om auktionen.

Ytterligare uppgifter ska framgå av inbjudan om deltagande i auktionen.

Utvärderingsmodell och tilldelningskriterier

Tilldelningsgrund och tilldelningskriterier ska framgå av förfrågningsunderlaget.

För upphandlingar utanför det direktivstyrda området, dvs. för upphandlingar som genomförs enligt 15 kap. LOU eller LUF har den upphandlande myndigheten möjlighet att ange tilldelningskriterierna i fallande prioritetsordning. Om en elektronisk auktion ska användas måste tilldelningskriterierna dock viktas även vid sådana upphandlingar.

För en upphandling som ska avslutas med en elektronisk auktion är valet av utvärderingsmodell central. Modellen ska kunna tillämpas både vid den ordinarie utvärderingen av anbudet och vid den senare auktionen. Utvärderingsmodellen utgör basen för den matematiska formel som auktionssystemet använder vid den automatiska rangordningen av anbudet under auktionen. Även om man tänker genomföra en enklare auktion som enbart baseras på att anbudsgivarna får lämna nya priser måste man omhänderta resultatet från eventuella tidigare utvärderade kriterier. De ska behålla sin vikt/genomslag även om de i sig inte är föremål för nya bud under auktionen.

Det är alltså viktigt att säkerställa att auktionssystemet kan hantera den matematiska formeln innan förfrågningsunderlaget fastställs. Det är lämpligt att göra en komplett simulering av vald utvärderingsmodell inklusive avslutande auktion i aktuellt system innan modellen fastställs i förfrågningsunderlaget. För att få ut bästa effekter av auktionen bör modellen vara så tydlig att anbudsgivarna kan förutse hur deras bud kommer att värderas.

I bilaga 3 redovisas ett fiktivt exempel på en elektronisk auktion där anbudsgivare kan lämna både nya priser och nya värden under auktionen.

3.1.3 Tänk igenom möjliga scenarier

Exempel på frågor och förhållanden som man bör ha tänkt igenom redan under förberedelsearbetet är:

- ⊗ Hur hanterar man det om endast ett initialt anbud uppfyller kraven på att vara godtagbart eller om endast en anbudsgivare tackar ja till inbjudan att delta i auktionen? I sammanhanget bör man vara medveten om att priserna i de initiala anbuden kan ha varit högre jämfört med priserna i en motsvarande upphandling utan auktion. Detta för att leverantörerna ska ha utrymme kvar för prissänkningar under auktionen.
- ⊗ I många elektroniska auktioner läggs hela eller stor del av fokus på priset. Tänk igenom om det finns en risk för att auktionsförfarandet driver anbudsgivarna att lämna anbud som inte är bärkraftiga och leder till att de inte klarar att fullfölja och slutföra uppdraget enligt kontraktet, vilket riskerar att skada konkurrensen i framtiden. Det kan vara lämpligt att överväga att dela in auktionen i ett antal etapper med mellanliggande avbrott för att leverantörerna ska få möjligheter att tänka över sina bud.
- ⊗ Man bör i samband med förberedelserna ta ställning till hur man ska hantera olika scenarier som kan inträffa under auktionen, t.ex. regler för ”sista sekunden-bud” dvs. bud som läggs precis innan avslut och som övriga deltagare inte får chans att reagera på. Detta kan hanteras genom att man lägger fast regler för förlängning, t.ex. att varje gång ett bud lämnas mindre än 10 minuter före aktuell sluttid förlängs automatiskt auktionen i ytterligare 10 minuter. Auktioner som obönhörligen slutar vid en exakt tidpunkt upplevs sannolikt som mer orättvisa än auktioner som automatiskt förlängs eftersom man kan vinna en budgivning genom att ge ett ”sista sekunden-bud”. Enligt erfarenhet från flera elektroniska auktioner är det först när auktionen närmar sig sitt slut som de flesta buden kommer in.
- ⊗ Hur hanterar man eventuella avbrott i auktionen p.g.a. tekniska problem, antingen i auktionssystemet eller anbudsgivarnas Internetanslutningar? Hur informeras anbudsgivarna om de inte går att nå över Internet? På vilket sätt ska sådana ofrivilliga avbrott tas om hand i förhållande till uppställda regler för när auktionen ska avslutas? Man kan förtydliga vilken del av tekniken som respektive part ansvarar för, t.ex. att anbudsgivaren svarar för sin PC, programvara och nätförbindelse och den upphandlande myndigheten ansvarar för auktionsserver och dess nätförbindelse.
- ⊗ Vilken information bör lämnas till anbudsgivarna före auktionen utöver vad som anges i lagstiftningen? Instruktioner och regler som sätts upp för tillvägagångssättet och auktionens genomförande måste vara mycket tydliga och lätta att förstå. Ju mer specificerad och detaljerad information som kan lämnas ut i förväg desto bättre resultat ger auktionen för både köpare och säljare. Det är viktigt att säkerställa att leverantörerna förstår processen. Överväg behovet av att

ta fram särskilda presentationer eller videofilmer att göra tillgängliga på myndighetens webbplats.

3.1.4 Skapa tekniska förutsättningar

Alla anbudsgivare som lämnat godtagbara anbud ska samtidigt via elektroniska medel bjudas in att delta i den elektroniska auktionen. Från det att den elektroniska auktionen inletts bygger den på ett helt elektroniskt och fullständigt automatiserat förfarande. Detta gäller såväl mottagande och registrering av leverantörernas nya bud, återföring av information om hur auktionen förlöper, som själva utvärderingen och rangordningen allt eftersom det kommer in nya bud.

Den upphandlande myndigheten bör säkerställa följande:

- Anskaffa ett system eller utrustning som är lämpligt att använda i auktionen. Ett grundläggande krav är att systemstödet för auktionen säkerställer att korrekt och uppdaterad information kan visas i realtid samt att fullständig sekretess finns vad gäller leverantörernas identitet.
- Tillhandahåll en helpdesk-funktion för anbudsgivarna under och inför auktionen.
- Testa systemet och genomför simuleringar av den utvärderingsmodell och de kriterier som auktionen ska baseras på.

Det finns sannolikt önskemål om och behov av att anbudsgivarna får testa systemet i god tid före auktionen samt att de har tillgång till stöd (helpdesk eller motsvarande) under auktionen. I samband med ett sådant test kan det vara rimligt att kontrollera att det inte föreligger orimliga tidsfördröjningar i Internetanslutningen för någon av anbudsgivarna.

Se närmare avsnitt 4, System för elektroniska auktioner.

3.2 Genomförande

Upphandlingens första fas

3.2.1 Annonsera

Att upphandlingen ska avslutas med en elektronisk auktion ska anges redan i annonsen.

3.2.2 Urval av godtagbara anbud

Alla anbudsgivare som lämnat godtagbara anbud ska bjudas in till auktionen. Vad som utgör ett godtagbart anbud är inte definierat i lagstiftningen men bör motsvara de anbud som uppfyller samliga kvalificeringskrav och andra krav som ska vara uppfyllda enligt förfrågningsunderlaget.

3.2.3 Första utvärdering av anbud

En fullständig utvärdering av de initiala anbuden görs enligt den tilldelningsgrund som fastställts för upphandlingen.

Utvärderingen ska ske i enlighet med de angivna tilldelningskriterierna och den fastställda viktningen av dessa.

Vid tilldelningsgrunden ekonomiskt mest fördelaktiga anbud kan utvärderingen innefatta även delar som inte kommer att vara föremål för ny budgivning i auktionen men väl ingå med sitt ursprungliga värde. Sådana värden måste omvandlas till en form som gör dem möjliga att hantera i den matematiska formeln och automatiska utvärderingen under auktionen.

När den matematiska formeln som ska användas vid den elektroniska auktionen ska anges måste eventuella tilldelningskriterier som har angivits med vikt i intervall fastställas till ett bestämt värde.

Auktionsfasen

I bilaga 2 återfinns en processmodell för genomförandet av den fas i upphandlingen som utgörs av den elektroniska auktionen. Modellen beskriver processen ur såväl den upphandlande myndighetens som de deltagande anbudsgivarnas perspektiv och visar också på hur ett elektroniskt system kan stödja processen i olika avseenden.

3.2.4 Inbjudan till auktionen

Inbjudan ska ske med elektroniska medel. EU-kommissionen har i ett förklarande arbetsdokument¹ om användningen av elektroniska medel vid elektronisk upphandling angivit att e-post med begäran om läskvitto till varje enskild anbudsgivare uppfyller tillfredsställande krav på spårbarhet. I jämförelse anger EU-kommissionen att en inbjudan som enbart annonseras på en Internetsida inte är tillräckligt.

Det får närmast anses höra till god ton att även meddela de anbudsgivare som inte inbjuds till den elektroniska auktionen p.g.a. att deras anbud inte uppfyllde kraven på att få delta. Detta öppnar också upp för att eventuella överprövningar kan lämnas in redan i detta skede.

I lagstiftningen anges vilka uppgifter som ska framgå av inbjudan. Flertalet av dessa uppgifter måste dock tas fram redan under förberedelserna för upphandlingen.

Av inbjudan ska framgå följande:

- ⊗ Resultatet av den fullständiga bedömningen av den berörde anbudsgivarens initiala anbud. För att resultatet ska kunna tjäna som underlag för auktionen är det troligen inte tillräckligt att anbudsgivaren får kännedom om den sammanlagda bedömningen av hans anbud. Istället måste information lämnas om det separata resultatet avseende varje del av anbudet som ska ingå i auktionsförfarandet.
- ⊗ Den matematiska formel som ska användas för automatisk utvärdering under auktionen. Formeln ska bygga på samma kriterier och viktmodeller som angavs i förfrågningsunderlaget och som användes vid den första initiala utvärderingen av anbudet. Eventuella intervaller för kriterier ska fastställas till bestämda värden. Om alternativa anbud är tillåtna ska en formel anges för varje alternativ. Formeln måste specificeras exakt. Även kriterier som användes vid utvärderingen av anbudet men inte blir föremål för nya bud (om de t.ex. inte kan presenteras i siffror eller procent) ska ingå i formeln, men som fasta, ej påverkbara komponenter och med bibehållen viktning.
- ⊗ När auktionen kommer att inledas, genomföras och avslutas. Om auktionen ska genomföras i flera etapper ska detta anges med tidplan för varje etapp.
- ⊗ Villkor för hur auktionen ska avslutas: vid fastställd tidpunkt, när inga nya bud inkommer efter en viss angiven tidrymd, när antalet angivna etapper har genomförts eller genom en kombination av dessa alternativ samt om automatisk tidsförlängning ska tillämpas.
- ⊗ Alla relevanta upplysningar om den individuella anslutningen till den elektroniska utrustning som används.

¹ Se http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/eprocurement/sec2005-959_en.pdf

Information om ytterligare ställningstaganden och beslut från förberedelsearbetet, t.ex. att anbudsgivarna har möjlighet att testa systemet i förväg, lämnas också i inbjudan om det inte gjorts i förfrågningsunderlaget.

Den elektroniska auktionen får inte inledas tidigare än två arbetsdagar efter den dag då inbjudan har skickats ut. Detta då anbudsgivarna måste få tid att ta ställning till om inbjudan ska accepteras, testa auktionssystemet och åtgärda eventuella problem etc. Två arbetsdagar måste generellt anses som en alltför kort framförhållning, särskilt om de deltagande leverantörerna är ovana vid elektroniska auktioner.

3.2.5 Auktionen

Auktionen ska genomföras enligt beskrivningen i förfrågningsunderlag och i inbjudan till auktionen.

- ⊗ Information om rangordning, priser, värden, antal deltagare etc. enligt vad som framgår av förfrågningsunderlaget lämnas i realtid till alla deltagare under auktionen.
- ⊗ Även om leverantören av auktionssystemet har en helpdesk-funktion bör den upphandlande myndigheten övervaka auktionen och ha det yttersta ansvaret för att eventuella tekniska eller andra problem omedelbart tas om hand.

Innan auktionen startar kan det vara lämpligt att anbudsgivarna får möjlighet att inom en viss tidsgräns validera sina startbud så att förutsättningarna vid auktionsstart inte är felaktiga. Det kan t.ex. vara aktuellt om de ursprungliga anbuden inte lämnades i elektronisk form och har registrerats in manuellt i auktionssystemet eller om anbuden lämnats i ett annat upphandlingssystem från vilket de initiala buden har överförts till auktionssystemet. Om de initiala buden utgörs av ett stort antal priser för t.ex. en hel varukorg kan denna kontroll vara avgörande för ett lyckat auktionsförlopp.

Den upphandlande myndigheten har möjlighet att lämna information om priser, värden och antal deltagare etc. till anbudsgivarna. Ett absolut minimum är dock att varje deltagare vid varje tillfälle ska ha kännedom om sin plats i rangordningen.

För att deltagarna ska få en bra lägesbild över sin position i auktionen och kunna lägga konkurrenskraftiga bud bör de rimligen också få tillgång till uppgifter om bästa pris eller värde. Kunskap om det egna budet i jämförelse med det bästa krävs även om det ställts krav på hur mycket bättre ett bud måste vara än bästa budet för att vara giltigt.

Om uppgift om andra priser eller andra värden ska lämnas ska det framgå av förfrågningsunderlaget.

3.2.6 Avslutande av auktion

Auktionen avslutas med automatik enligt det alternativ som angivits i inbjudan till auktionen.

Följande alternativ att avsluta auktionen på framgår av lagstiftningen:

- ⊗ Vid en i inbjudan angiven tidpunkt.
- ⊗ När det inte inom en i förväg fastställd tidrymd inkommer några nya priser eller nya värden som motsvarar kraven på minsta skillnader.
- ⊗ När det antal auktionsetapper som fastställts i inbjudan har genomförts.
- ⊗ Vid en kombination av ovanstående alternativ.

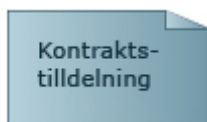
Resultatet av den elektroniska auktionen avgör vilken eller vilka anbudsgivare som ska tilldelas kontraktet. Deltagarna kommer därmed omedelbart och med automatik informeras av systemet om de har vunnit auktionen och kommer att tilldelas kontraktet eller inte. Detta ersätter naturligtvis inte att myndigheten fattar ett formellt tilldelningsbeslut. Det är också det formella tilldelningsbeslutet som avgör när avtalsspärren börjar löpa.

I vart fall det sista anbudet från respektive anbudsgivare för varje del som ingick i auktionen utgör allmän handling som blir offentlig när upphandlingssekretessen hävts.

Auktionssystemet måste erbjuda möjligheter att framställa dessa i ett format som gör dem möjliga att läsa. Anbudet måste också kunna arkiveras i ett format enligt Riksarkivets föreskrift RA-FS 2009:2.

Inga ytterligare bedömningar eller förhandlingar får genomföras efter auktionen. Lämnade bud vid den elektroniska auktionen är bindande och tar över det ursprungliga anbudet i de delar auktionen har omfattat.

3.2.7 Tilldelning av kontrakt

Vid elektronisk auktion gäller samma regler avseende formerna för kontraktstilldelning som för övriga upphandlingsförfaranden.

Underrättelse om tilldelningsbeslut och skälen för det ska skickas ut till alla de leverantörer som deltagit i upphandlingen. Avtalsspärren gäller sedan i 10 eller 15 dagar beroende på det sätt underrättelsen skickas (med elektroniska medel eller på annat sätt).

3.3 Uppföljning

Efter att auktionen och upphandlingen avslutats är det lämpligt att göra en uppföljning av resultatet av auktionen, t.ex. om önskvärd prisnivå erhållits, om auktionssystemet fungerat tillfredsställande, om auktionens tidplan och etapper varit tillräckliga samt om anbudsgivarna tyckte sig få tillräckligt med information och upplevde systemet användarvänligt etc.

Att elektronisk auktion utgör ett nytt upphandlingsmoment gör uppföljningen särskilt angelägen. Ett stort intresse för att få ta del av utvärdering och erfarenheter kan förväntas.

4 System för elektroniska auktioner

4.1 Krav på ett system för elektroniska auktioner

Ett system för elektronisk auktion måste vara förenlig med de obligatoriska krav som ställs upp i lagstiftningen. Listan nedan utgör en bruttolista över såväl obligatoriska krav som krav som kan bli aktuella om myndigheten utnyttjar olika möjligheter som lagstiftningen ger. Den upphandlande myndigheten ska kunna välja vilken funktionalitet som ska användas vid en viss auktion.

- ⊗ Systemet ska kunna stödja att auktionen genomförs i flera på varandra följande etapper.
- ⊗ Rangordningen mellan anbudsgivarna måste kunna fastställas under hela den elektroniska auktionen. De deltagande leverantörerna ska vid varje tidpunkt få tillräcklig information för att ha kännedom om sin plats i rangordningen.
- ⊗ Det kan bli aktuellt att också ge information om andra priser eller värden som har lämnats samt om antalet deltagare i den aktuella auktionsetappen. Detta kan innebära att samtliga bud visas för samtliga deltagare. Kravet är att samtliga deltagare ges samma information vid samma tillfälle.
- ⊗ Systemet får under inga omständigheter röja anbudsgivarnas identitet under genomförandet av de olika etapperna i den elektroniska auktionen.
- ⊗ Det kan bli aktuellt att formulera accepterade värden för bud som kan bestå av gränsvärden (max eller minimivärden och/eller minsta godtagbara skillnad mellan lämnat bud och bästa bud). Anbudsgivare vars bud inte ligger inom fastställda värden ska uppmärksammas på detta och ges möjlighet att korrigera sitt bud.
- ⊗ Det bör gå att lägga in rimlighetskontroller för att upptäcka orimligt höga eller låga bud (t.ex. pga. för många eller för få nollor), varna för sannolik felanvändning av punkt, komma etc.
- ⊗ Systemet bör kräva en bekräftelse av varje bud innan det registreras för att undvika misstag.
- ⊗ Systemet ska vara konstruerat så att det inte kan inträffa att två anbudsgivare utan tidsskillnad hamnar på samma resultat.
- ⊗ Systemet ska kunna stödja att auktionen kan avslutas via samtliga alternativ som finns angivna i lagstiftningen. Utöver dessa alternativ ska systemet stödja automatisk förlängning med viss tidsrymd vid ”sista sekunden-bud”.

- ⊗ Systemet ska kunna framställa allmänna handlingar i läsbar form (pdf).
- ⊗ Säker dataöverföring, konfidentialitet i kommunikation, autentisering och identifiering av deltagare liksom spårbarhet i budgivning och kalkyleringar måste garanteras. Om fel uppstår, vid försök att bryta mot uppsatt regelverk eller vid onormalt beteende ska spårbarheten göra det möjligt att återskapa förloppet.

4.2 Marknaden för system för elektroniska auktioner

Elektroniska auktioner har sedan länge förekommit inom näringslivet och de flesta leverantörer av upphandlingsverktyg kan också tillhandahålla moduler för elektronisk auktion. Även fristående auktionssystem finns. Med stor sannolikhet kan dessa utan större problem användas även vid offentlig upphandling.

De system som finns på marknaden är så gott som uteslutande sådana där det tekniska systemet finns installerat hos leverantören av auktionssystemet. Systemen är webbaserade och kräver inte några installationer hos vare sig den upphandlande myndigheten eller anbudsgivarna. Allt som krävs är en anslutning till Internet och en förhållandevis modern webbläsare. Tjänsten att vara administrativt ansvarig inklusive att hålla helpdesk brukar också kunna erbjudas av leverantören av auktionssystemet.

I teknisk mening bör därmed anbudsgivarnas anslutning till ”den elektroniska utrustning” som ska användas inte innebära några problem. Däremot är det viktigt att anbudsgivarna ges möjlighet att bekanta sig med hur auktionen kommer att förlöpa, hur de olika skärmbilderna kommer att se ut, vart man vänder sig vid behov av hjälp eller stöd under auktionen etc. Möjligheten att erbjuda en ”övningsauktion” bör övervägas.

Om den upphandlande myndigheten redan har infört ett elektroniskt verktyg för upphandlingsprocessen och om gränssnitten mellan dessa och auktionssystemet är sådana att uppgifter t.ex. om anbudsgivarna och resultatet av den inledande utvärderingen med automatik kan överföras till auktionssystemet, utgör det naturligtvis goda förutsättningar för en effektiv process. Att ha tillgång till ett elektroniskt verktyg för den del av upphandlingen som föregår auktionen är dock inte nödvändigt. De uppgifter som behövs för auktionen kan registreras in manuellt.

5 Ytterligare information

5.1 Erfarenheter av elektroniska auktioner

Med hänsyn till den tid som har stått till buds har insamlandet av erfarenheter inför denna första version av vägledningen fått inskränkas till information som är språkmässigt eller på andra sätt lätt tillgänglig.

I både Norge och Danmark har offentliga elektroniska auktioner varit möjliga ända sedan EU-direktiven trädde i kraft. Finland har ännu inte öppnat upp denna möjlighet.

I Norge har DIFI (Direktoratet for forvaltning og IKT) inte erfarit något större intresse för användning av elektroniska auktioner och därför valt att ännu inte utarbeta några vägledningar eller annat stöd.

I Danmark innehåller den vägledning som Konkurrensestyrelsen utarbetade i samband med att direktiven trädde i kraft ett förhållandevis omfattande avsnitt om elektroniska auktioner². En uppföljning som genomfördes år 2008 visade dock att e-auktioner i praktiken inte kommit till användning. Bristande teknisk insikt och avsaknad av verktyg menar man är troliga förklaringar.

England genomförde sin första större elektroniska auktion i maj 2006 och har gjort omfattande satsningar för att elektroniska auktioner ska utnyttjas. Webbplatsen Centre for e-Auctions under The Office of Government Commerce (OGC) innehåller vägledningar, mallar, fallstudier och annan värdefull information. Centret kan också ge handfast hjälp till upphandlande myndigheter som står i begrepp att genomföra en auktion.

Av Centrets webbplats framgår att elektroniska auktioner har utnyttjats vid upphandlingar av ett stort antal olika produkter och tjänster. Vanligast är dock att man använt auktioner som har avsett PC eller annan IT-utrustning av standardtyp som exempel på möjligheterna till kostnadssänkningar. För dessa produkter har man kunnat konstatera att priset efter auktionen i genomsnitt har legat ca 30 % under priset i initialanbudet. Även prissänkningar på 40 % eller ännu mer har uppnåtts.

Även Skottland har gjort avsevärda satsningar för att elektroniska auktioner ska komma till användning. Man har här valt att låta det skotska upphandlingsstödet, Procurement Scotland, svara för såväl det tekniska som administrativa stödet till leverantörer och upphandlande myndigheter. Sedan år 2004 har 28 elektroniska auktioner genomförts, mer än hälften för IT-utrustning. Kostnadssänkningarna från initialt anbud till slutligt pris ligger här på i genomsnitt något mer än 20 % men även sänkningar på över 40 % har förekommit.

Av uppenbara skäl är det ännu ont om svenska exempel på offentliga elektroniska auktioner. Väl känd är dock den upphandling av telefonitjänster för Göteborgs stad som år 2005 genomfördes av Göteborgs Stads Upphandlingsbolag, dvs. innan den reglering av elektronisk auktion som nu lagstiftats. Upphandlingen avsåg sexåriga avtal för såväl fast som mobil telefoni som tillsammans beräknades vara värda ca 89 miljoner kr per år. Leverantörerna gavs

² <http://www.konkurrencestyrelsen.dk/soeg/?q=vejledning&hl=da&start=12>

möjlighet att lämna anbud på antingen den fasta eller mobila telefonin eller ett kombinationanbud som omfattade båda tjänsterna. Efter den inledande utvärderingen genomfördes auktionen under tiden maj till september med uppehåll för semester. Ett webbaserat verktyg utnyttjades, som Upphandlingsbolagets ordinarie leverantör av upphandlingsverktyg svarade för. Som ett komplement och förtydligande till när auktionen skulle avslutas ställde Upphandlingsbolaget ett aktivitetskrav. Den leverantör som inte någon gång under varje dag som auktionen pågick, hade presenterat ett ledande bud uteslöts från fortsatt deltagande i auktionen. Resultatet av auktionen blev att priset för fast telefoni sjönk med 41 % och priset för mobil telefoni med hela 49 % jämfört med bästa initialanbud. Vid tolkningen av resultaten bör man hålla i minnet att priserna i de initiala anbuden kan ha satts högre än de skulle ha gjorts i en upphandling utan elektronisk auktion för att anbudsgivarna skulle ha utrymme att sänka buden under auktionen.

5.2 Vägledningar och offentligt tryck m.m.

Vägledningar och fallstudier m.m.:

England, Office of Government Commers (OGC), Centre for e-auctions
<http://www.ogceauctioncentre.co.uk/>

Ett antal fallbeskrivningar av e-auktioner återfinns under
http://www.ogc.gov.uk/case_studies_eprocurement_case_studies.asp

En ytterligare utförlig fallbeskrivning avseende bl.a. kontorsmaterial och papper i London Borough of Newham återfinns under <http://www.ogc.gov.uk/documents/LCSG.pdf>

Skottland, Procurement Scotland
Auctions and the EU Directive: A Buyers Guide
<http://scotland.gov.uk/Resource/Doc/1069/0097432.doc>
An Overview of Electronic Auctions
<http://scotland.gov.uk/Resource/Doc/1069/0097431.doc>

Irland, eProcurement Network
The Quick Guide to Using Electronic Auctions
<http://www.eprocnet.gov.ie/policy-guidance-documents>
<http://www.eprocnet.gov.ie/policy-guidance-documents>

Danmark, Konkurrencestyrelsen
Vejledning til udbudsdirektiverne
<http://www.konkurrencestyrelsen.dk/soeg/?q=vejledning&hl=da&start=1>
Avsnitt 11.2, sid. 194-201

EU-Kommissionen
COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT
Requirements for conducting public procurement using electronic means under the new public procurement Directives 2004/18/EC and 2004/17/EC
http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/eprocurement/sec2005-959_en.pdf
Avsnitt 5

Offentligt tryck:

SOU 2006:28, Nya upphandlingsregler 2

Proposition 2009/10:180, Nya rättsmedel på upphandlingsområdet

Konkurrensverkets rapport 2009:10 Att utvärdera anbud, Utvärderingsmodeller i teori och praktik – Mats Bergman och Sofia Lundberg

Bilaga 1 Lagtext

Användningen av elektroniska auktioner regleras i kapitel 5 a i såväl lagen om offentlig upphandling (SFS 2007:1091) som lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (SFS 2007:1092).

Regleringen är i det närmaste identisk i de båda lagarna. Hänvisningarna till paragraferna nedan avser därmed båda lagarna om inte annat framgår. Enda undantaget gäller vid vilka upphandlingsförfaranden elektroniska auktioner kan användas, vilket kan ledas tillbaka till att upphandlingar enligt LOU och LUF kan ske enligt delvis olika förfaranden.

<p>Definition</p>	<p>2 kap. 6 a § Med elektronisk auktion avses en upprepad process med hjälp av elektroniska medel för att presentera nya lägre priser eller nya värden för vissa delar av anbuden.</p>
<p>Grundläggande upphandlingsrättsliga principer</p>	<p>1 kap. 9 § LOU, 1 kap. 24 § LUF Upphandlande myndigheter skall behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar skall vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.</p>

<p>Tillämpningsområde</p>	<p>5 a kap. 1 § LOU En upphandlande myndighet får, om förfrågningsunderlaget kan fastställas med tillräcklig grad av exakthet, som en avslutande del av ett upphandlingsförfarande genomföra en elektronisk auktion vid</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. öppet förfarande, 2. selektivt förfarande, 3. ett sådant förhandlat förfarande som får användas i det fall som avses i 4 kap. 2 § 1, 4. förnyad konkurrensutsättning inom ett ramavtal enligt 5 kap. 7 §, 5. förenklat förfarande, och 6. urvalsförfarande. <p>5 a kap. 1 § LUF En upphandlande enhet får, om förfrågningsunderlaget kan fastställas med tillräcklig grad av exakthet, som en avslutande del av ett upphandlingsförfarande genomföra en elektronisk auktion vid</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. öppet förfarande, 2. selektivt förfarande, 3. förhandlat förfarande med föregående annonsering 4. förenklat förfarande, och 5. urvalsförfarande. <p>5 a kap. 2 § Den elektroniska auktionen ska möjliggöra en rangordning på grund av automatiska utvärderingsmetoder och ska grundas på</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. priser, när kontraktet ska tilldelas den leverantör som erbjudit det lägsta priset, eller 2. priser eller nya värden på de delar av anbudet som angetts i förfrågningsunderlaget, när kontraktet ska tilldelas den leverantör som har lämnat det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet.
<p>Annonsering</p>	<p>5 a kap. 3 § Om elektronisk auktion kommer att användas, ska den upphandlande myndigheten ange det i annonsen om upphandling.</p>

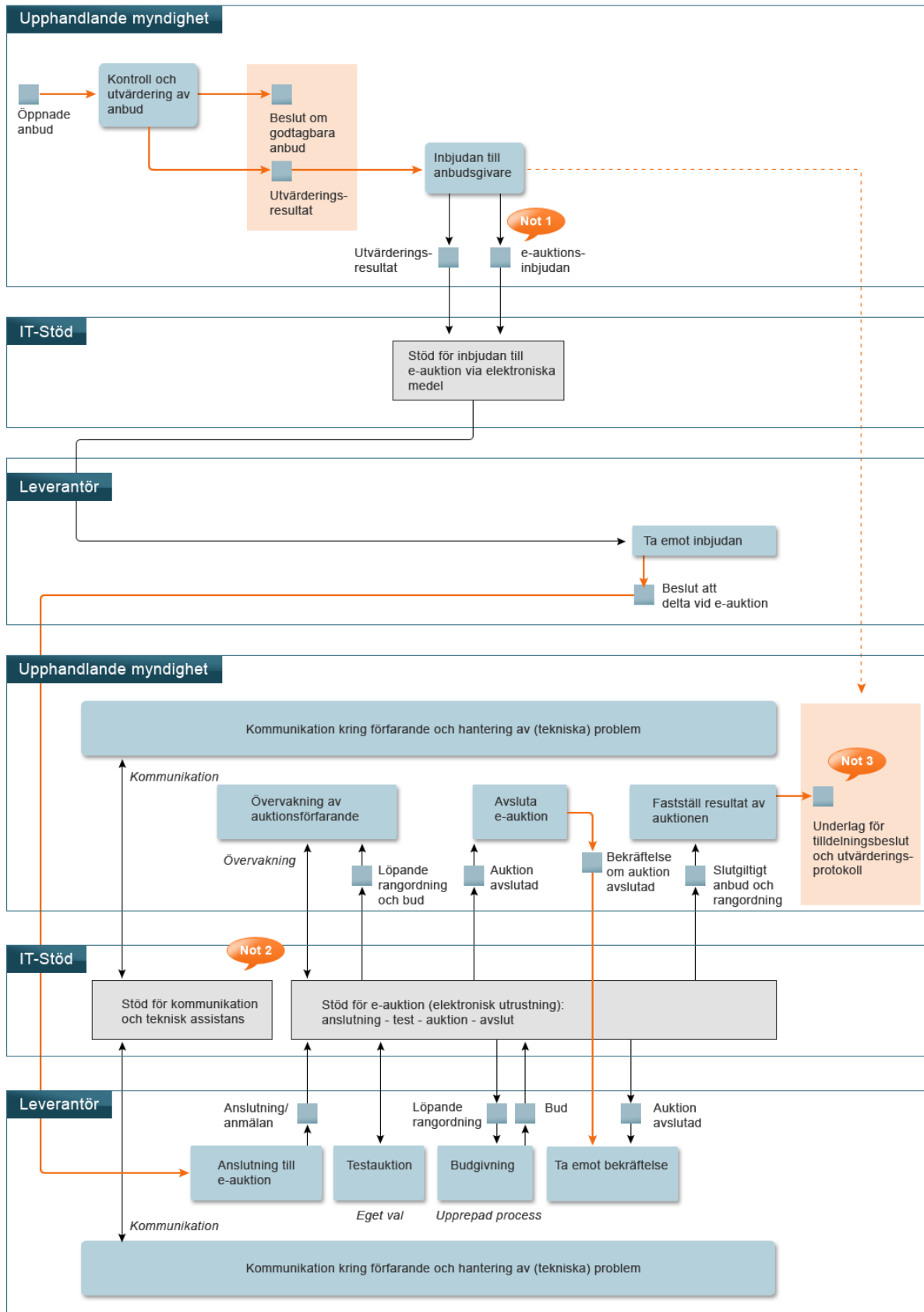
<p>Förfrågningsunderlag</p>	<p>5 a kap. 4 § Av förfrågningsunderlaget ska bl.a. framgå 1. de delar av anbudet, vars värden kan kvantifieras och uttryckas i siffror eller procenttal, som kommer att vara föremål för den elektroniska auktionen, 2. de eventuella gränserna för de värden som kan presenteras, baserade på en bedömning av specifikationerna för föremålet för upphandlingen, 3. vilka uppgifter som kommer att göras tillgängliga för anbudsgivarna under den elektroniska auktionen och när detta kommer att ske, 4. relevanta uppgifter om genomförandet av den elektroniska auktionen, 5. på vilka villkor anbudsgivarna kan lämna anbud, däribland de minsta skillnader mellan anbudet som kan ha bestämts, och 6. relevanta uppgifter om den elektroniska utrustning som används och om anslutningen till denna utrustning.</p>
<p>Första utvärdering av anbud</p>	<p>5 a kap. 5 § Innan en upphandlande myndighet inleder en elektronisk auktion, ska myndigheten genomföra en första fullständig utvärdering av anbudet i enlighet med tilldelningskriterierna och den fastställda viktningen för dessa.</p>

Inbjudan	<p>5 a kap. 6 § Alla anbudsgivare som har lämnat godtagbara anbud ska bjudas in med elektroniska medel att lämna nya priser eller värden. En inbjudan ska innehålla alla relevanta upplysningar för individuell anslutning till den elektroniska utrustning som används och uppgift om vid vilken tidpunkt den elektroniska auktionen kommer att inledas, genomföras och avslutas.</p> <p>5 a kap. 7 § Vid tilldelning av kontrakt på grundval av det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet ska inbjudan åtföljas av resultatet av en fullständig bedömning av den berörda anbudsgivarens anbud som gjorts i enlighet med viktningen av tilldelningskriterierna.</p> <p>5 a kap. 8 § I inbjudan ska anges den matematiska formel som används för att vid den elektroniska auktionen automatiskt bestämma rangordningen med hänsyn till de nya priser och nya värden som lämnas under auktionen. Den matematiska formeln ska innefatta den i annonsen eller i förfrågningsunderlaget angivna viktningen av alla de kriterier som fastställts för att bestämma vilket anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga. Om kriterieviktningen angetts som intervall ska dessa i förväg fastställas till ett bestämt värde. Om alternativa anbud är tillåtna ska separata formler ges för varje anbud.</p> <p>5 a kap. 9 § Den elektroniska auktionen får inte inledas tidigare än två arbetsdagar efter den dag då inbjudan har skickats ut.</p>
-----------------	--

	<p>5 a kap. 12 § En elektronisk auktion ska avslutas av den upphandlande myndigheten</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vid den tidpunkt då auktionen enligt inbjudan att delta i auktionen ska avslutas, 2. när det inte längre lämnas några nya priser eller nya värden som motsvarar angivna krav på minsta skillnader, eller 3. då det antal auktionsetapper som fastställts i inbjudan att delta i auktionen har genomförts. <p>I det fall som avses i första stycket 2 ska den upphandlande myndigheten i inbjudan att delta i auktionen ange hur långt efter det att den har tagit emot det sista budet som den kommer att avsluta auktionen.</p> <p>I det fall som avses i första stycket 3 ska tidsplanen för varje etapp i auktionen anges i inbjudan att delta i auktionen.</p>
<p>Genomförande av auktionen</p>	<p>5 a kap. 10 § Den elektroniska auktionen får genomföras i flera på varandra följande etapper.</p> <p>5 a kap. 11 § Under varje etapp i en elektronisk auktion ska den upphandlande myndigheten omedelbart meddela varje anbudsgivare tillräckliga upplysningar för att de ska ha kännedom om sin plats i rangordningen.</p> <p>Den upphandlande myndigheten får också lämna andra upplysningar om priser eller värden, under förutsättning att detta har angetts i förfrågningsunderlaget.</p> <p>Den upphandlande myndigheten får lämna upplysningar om antalet deltagare i den elektroniska auktionen.</p>

<p>Avslutande av auktionen</p>	<p>5 a kap. 12 § En elektronisk auktion ska avslutas av den upphandlande myndigheten</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vid den tidpunkt då auktionen enligt inbjudan att delta i auktionen ska avslutas, 2. när det inte längre lämnas några nya priser eller nya värden som motsvarar angivna krav på minsta skillnader, eller 3. då det antal auktionsetapper som fastställts i inbjudan att delta i auktionen har genomförts. <p>I det fall som avses i första stycket 2 ska den upphandlande myndigheten i inbjudan att delta i auktionen ange hur långt efter det att den har tagit emot det sista budet som den kommer att avsluta auktionen.</p> <p>I det fall som avses i första stycket 3 ska tidsplanen för varje etapp i auktionen anges i inbjudan att delta i auktionen.</p> <p>5 a kap. 13 § När den elektroniska auktionen har avslutats, ska den upphandlande myndigheten tilldela kontraktet på grundval av resultatet av den elektroniska auktionen.</p>
---------------------------------------	---

Bilaga 2 Processmodell över elektronisk auktion

Not 1 Inbjudan till anbudsgivare som lämnat godtagbara anbud. Fullständig leverantörskvalificering måste vara genomförd.
 Not 2 Bestämd form för kommunikation mellan upphandlande part och anbudsgivare (hos myndigheten eller extern helpdesk).
 Not 3 Observera att kontraktet ska tilldelas på grundval av resultatet av den elektroniska auktionen.

Bilaga 3 Exempel

Att genomföra en elektronisk auktion som enbart baseras på pris är relativt enkelt. Det blir mer komplicerat om fler parametrar i form av värden tillförs. Nedan följer ett exempel avseende upphandling av kopieringsmaskiner. Det är enbart ett illustrativt exempel som inte gör anspråk på att vara helt realistiskt till alla delar. Exemplet har applicerats på två olika alternativa utvärderingsmodeller (kvalitetsvärderingsmodellen och poängvägningsmodellen) som bland annat beskrivs i en rapport från Konkurrensverket (Rapport: Att utvärdera anbud, Utvärderingsmodeller i teori och praktik – Mats Bergman och Sofia Lundberg). Området utvärderingsmodeller i samband med upphandling är mycket omfattande och behandlas inte vidare denna vägledning.

I detta exempel är grund för tilldelning av kontrakt det ekonomiskt mest fördelaktiga med följande utvärderingskriterier:

- ⊗ Pris
- ⊗ Leveranstid (antal dagar)
- ⊗ Inställetid vid reparationer (antal timmar)

Fem anbudsgivare (A, B, C, D, E) lämnar anbud. Efter en kvalificering, prövning och första initial utvärdering av anbuderna utifrån definierade tilldelningskriterier har samtliga anbudsgivare ansetts uppfylla alla kvalificeringskrav och obligatoriska krav och bjuds in till auktionen. Deras initiala anbud har följande värden:

Anbudsgivare	Pris	Leveranstid	Inställetid för reparation
A	44 000	20	6
B	40 000	10	4
C	42 000	12	3
D	45 000	18	5
E	43 000	15	3

Kriteriet för leveranstid låses och kommer inte att ingå i auktionen. De delar som kan bli föremål för nya bud är alltså pris och inställetid vid reparationer. Auktionen ska genomföras i tre etapper.

Enligt kvalitetsvärderingsmodellen

I denna modell värderas kriterierna i monetära belopp. Värderingen görs utifrån följande definierade förutsättningar:

- ☉ Leveranstid över 10 dagar ger ett prispåslag på 200 kr per dag som överstiger 10 dagar, dvs. från och med dag 11.
- ☉ Inställelsetid över 2 timmar ger 2 500 kr i prispåslag per timme som överstiger 2 timmar.

Rangordning före auktionen

Anbud	Pris	Lev-tid	Pris-påslag lev.tid	Inst.tid vid rep.	Pris-påslag inst.tid	Totalt justerat pris	Rang-ordning
<i>Prisjustering</i>			200		2 500		
A	44 000	20	2 000	6	10 000	56 000	5
B	40 000	10	0	4	5 000	45 000	2
C	42 000	12	400	3	2 500	44 900	1
D	45 000	18	1 600	5	7 500	54 100	4
E	43 000	15	1 000	3	2 500	46 500	3

Anbudsgivare C har lägst justerat pris och ligger högst i den initiala rangordningen.

Etapp 1

Anbud	Pris	Lev-tid	Pris-påslag lev.tid	Inst.tid vid rep.	Pris-påslag inst.tid	Totalt justerat pris	Rang-ordning
<i>Prisjustering</i>			200		2 500		
A	44 000	20	2 000	6	10 000	56 000	5
B	39 000	10	0	4	5 000	44 000	1
C	42 000	12	400	3	2 500	44 900	2
D	45 000	18	1 600	5	7 500	54 100	4
E	43 000	15	1 000	3	2 500	46 500	3

Under första etappen av auktionen sänker B sitt pris till 39 000 och hamnar högst i rangordningen.

Etapp 2

Anbud	Pris	Lev-tid	Pris-påslag lev.tid	Inst.tid vid rep.	Pris-påslag inst.tid	Totalt justerat pris	Rang-ordning
<i>Prisjustering</i>			200		2 500		
A	44 000	20	2 000	6	10 000	56 000	5
B	39 000	10	0	4	5 000	44 000	3
C	41 000	12	400	3	2 500	43 900	2
D	45 000	18	1 600	5	7 500	54 100	4
E	39 000	15	1 000	3	2 500	42 500	1

Under andra etappen sänker C sänker sitt pris till 41 000. E sänker sitt pris till 39 000 och ligger högst i rangordningen.

Etapp 3

Anbud	Pris	Lev-tid	Pris-påslag lev.tid	Inst.tid vid rep.	Pris-påslag inst.tid	Totalt justerat pris	Rang-ordning
<i>Prisjustering</i>			200		2 500		
A	44 000	20	2 000	6	10 000	56 000	5
B	39 000	10	0	3	2 500	41 500	1
C	40 000	12	400	3	2 500	42 900	3
D	45 000	18	1 600	5	7 500	54 100	4
E	39 000	15	1 000	3	2 500	42 500	2

Under tredje och sista etappen sänker C sitt pris till 40 000. B sänker sin inställetid till 3 timmar och går om E och vinner kontraktet.

Enligt poängvägningsmodellen

I denna modell räknas anbudsgivarnas priser och värden om till absoluta poäng inom linjära skalor på mellan 0 – 100 poäng enligt följande:

Pris	Poäng pris	Leverans-tid	Poäng lev.tid	Inställelse-tid	Poäng inst.tid
70 000	0	50	0	11	0
65 000	10	45	10	10	10
60 000	20	40	20	9	20
55 000	30	35	30	8	30
50 000	40	30	40	7	40
45 000	50	25	50	6	50
44 000	52	20	60	5	60
43 000	54	19	62	4	70
42 000	56	18	64	3	80
41 000	58	17	66	2	90
40 000	60	16	68	1	100
39 000	62	15	70		
38 000	64	14	72		
37 000	66	13	74		
36 000	68	12	76		
35 000	70	11	78		
30 000	80	10	80		
25 000	90	5	90		
20 000	100	< 5	100		

Kriterierna har följande vikter:

- ⊕ Pris 50 %
- ⊕ Leveranstid 20 %
- ⊕ Inställelsetid vid reparationer 30 %

Rangordning före auktionen

Anbudsgivare	Pris	Lev-tid	Inst.tid vid rep.	Total poäng	Rangordning
Vikt	50%	20%	30%		
A	52	60	50	53	5
B	60	80	70	67	2
C	56	76	80	67,2	1
D	50	64	60	55,8	4
E	54	70	80	65	3

Anbudsgivare B har högst poäng i den initiala rangordningen.

Etapp 1

Anbuds-givare	Pris	Lev-tid	Inst.tid vid rep.	Total poäng	Rang-ordning
Vikt	50%	20%	30%		
A	52	60	50	53	5
B	62	80	70	68	1
C	56	76	80	67,2	2
D	50	64	60	55,8	4
E	54	70	80	65	3

Under första etappen av auktionen sänker B sitt pris till 39 000 och hamnar högst i rangordningen.

Etapp 2

Anbuds-givare	Pris	Lev-tid	Inst.tid vid rep.	Total poäng	Rang-ordning
Vikt	50%	20%	30%		
A	52	60	50	53	5
B	62	80	70	68	3
C	58	76	80	68,2	2
D	50	64	60	55,8	4
E	62	70	80	69	1

Under andra etappen sänker C sänker sitt pris till 41 000. E sänker sitt pris till 39 000 och ligger högst i rangordningen.

Etapp 3

Anbuds-givare	Pris	Lev-tid	Inst.tid vid rep.	Total poäng	Rang-ordning
Vikt	50%	20%	30%		
A	52	60	50	53	5
B	62	80	80	71	1
C	60	76	80	69,2	2
D	50	64	60	55,8	4
E	62	70	80	69	3

Under tredje och sista etappen sänker C sitt pris till 40 000. B sänker sin inställetid till 3 timmar och går om E och vinner kontraktet.

Kammarkollegiet
Tel: 08-700 08 00
Fax: 08-20 49 69
upphandlingsstodet@kammarkollegiet.se

Kammarkollegiets nationella upphandlingsstöd ska bidra till en mer effektiv, kvalitetsmedveten och rättssäker offentlig upphandling.

Målet är att konkurrensen på marknaden bättre tas tillvara så att skattemedlen kan användas på bästa sätt till nytta för medborgarna, den offentliga sektorn och näringslivet.

